Козьміна Н.А., Гурєєва Л.В.

Національний технічний університет України «КПІ»

Семантичні та структурні особливості складних термінів та їх переклад на прикладах термінів галузі енергетичний менеджмент.

Широке використання стійких словосполучень, смисл яких зазвичай неможливо вивести зі значення окремих елементів, є характерною ознакою науково-технічних текстів. Такі спеціальні слова або словосполучення, які виражають поняття окремої галузі знань називаються термінами *(від лат. terminus - межа, границя),* основною ознакою яких є їх визначеність.

За М.П. Кочерганом, характерними ознаками термінів є їх системність, тобто належність до певної терміносистеми, визначеність або наявність дефініції, моносемантичність або наявність єдиного значення в межах своєї терміносистеми, відсутність експресії, стилістична нейтральність. [3]

І.В. Арнольд вважає, що термінологія не є просто сукупністю всіх термінів даної науки. Вона є своєрідною системою, яка відбиває поняття даної підмови. [1]

Найбільшу складність для розуміння та перекладу представляють складні терміни або термінологічні словосполучення, створені лексичним та синтаксичним способами, тобто словосполучення, складені за визначеними моделями. [1]

Знання морфологічної будови термінів, їх семантичних та структурних особливостей, їх основні типи та також знання специфіки їх використання сприятиме правильному розумінню та перекладу термінів. Це дозволяє добитися вичерпного розуміння змісту понять, які виражаються термінами.

Отже, слід приділяти особливу увагу студентів вивченню вищезазначених аспектів. Спосіб створення терміну у вигляді ланцюгу слів все ширше входить до практики. Це має об'єктивні причини:

1. Будь-яка мова має обмежені ресурси з точки зору лексичних одиниць; 2. Також науково-технічна революція народжує нові відкриття, які вимагають точних визначень та найменувань.

Зв'язок, в якому перебувають компоненти складних термінів, є атрибутивним, що включає конструкції «*іменник + іменник»*, *«прикметник + іменник», «прислівник I + іменник», «прислівник II + іменник».* Основний зміст зазвичай представлений останнім компонентом. Означальний компонент, який може включати один і більше термінів, виражає поняття, які описують та характеризують основний компонент. [2]

При передачі складних термінів моделі *«іменник + іменник» (N1 + N2) українською мовою,* ми можемо виділити наступні способи перекладу:

1. Складним терміном, наприклад, *energy performance contract– договір енергозбереження*, *energy accounting- розрахунок енергетичних потреб, energy wastage - розбазарювання енергоресурсів.* В українському перекладі іменник 1 має функцію постпозитивного означення у формі родового відмінку до другого іменника.

2. Складним терміном, де відповідником першого іменника є прикметник *wind farm – вітрова електростанція; emergency transformer- аварійний трансформатор.*

3. Складним терміном, де український відповідник першого іменника є прикладкою.

4. Складним терміном, де український відповідник першого іменника трансформується в прийменниково-іменникове словосполучення: *biomass-based biogas production – виробництво біогазу з біомаси*.

5. Складним терміном, де перший іменник перекладається підрядним означальним реченням: *dual circuit DC energy transmission line- лінія електропередачі постійного струму, що має два ланцюги.* Приклади інших

моделей: *«прикметник + іменник» - solar electric plant – сонячна електростанція, geothermal power - геотермальна енергія; «прислівник I + іменник» - generating amplitude - амплітуда генерації, «прислівник II + іменник» - centralized power supply – централізоване енергопостачання* також свідчать, що основний зміст представлений останнім компонентом ланцюга, а означальний компонент, який може містить один і більше термінів, виражає поняття, які описують та характеризують основний компонент.

Слід відмітити, що переважна більшість термінів є препозитивні атрибутивні словосполучення.

Література:

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр.яз./Арнольд И.В. – 3-е изд. –М.:Высш. шк., 1986.- 295 с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. - М.: Высшая школа, 1990. - 253 с.
3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства/Підручник/Кочерган М.П. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 220 с.